

بهمن مه آبادی، نوازنده ارکستر سمفونیک تهران ارکستر افسرده است

□ سمیه قاضی زاده

بهمن مه آبادی سرپرست و نوازنده ویلن گروه موسیقی «سل» است. ۱۰ ساله که بوده، قدم در هنرستان موسیقی گذاشته است و در حال حاضر نوازنده ارکستر سمفونیک تهران است و آلبوم‌هایی نظیر «در آفرینش»، «شادی»، «نیایش»، «میناتور»، «زمستان»، «پاییز» و «تابستان» را منتشر کرده است. کلاسیک می‌نوازد و سال آینده فعالیتش ۳۰ ساله می‌شود و به قول خودش بازنشسته.

شاید مه آبادی را بتوان یک موسیقیدان واقعی دانست چون در هر زمینه‌ای از موسیقی کلاسیک فعالیت جدی داشته است. تا به حال بیش از ۸۰ مقاله علمی در زمینه پژوهش در موسیقی کلاسیک را به چاپ رسانده.

تحصیلاتش در زمینه موسیقی را در دانشگاه تهران به پایان رسانده و با کنسرواتوارهای سلطنتی کانادا و بلژیک همکاری گسترده‌ای داشته است. مه آبادی حرف‌های زیادی برای گفتن داشت که دلمان نیامد همه آن را در یک شماره بگنجانیم. قسمت اول گفت و گوی «بانی فیلم» با این نوازنده را امروز و قسمت دوم آن را در شماره آینده می‌خوانید.

می‌دانم که شروع خوبی نیست اما شایعه تعطیلی ارکستر سمفونیک را چندوقتی است که شنیده‌ام. این شایعه را ما هم از قدیم‌ها می‌شنیدیم، اما ظاهراً این شایعه امسال از دیگر سال‌ها قوی‌تر است. ارکستر سمفونیک تهران مثل یک دانشگاه در ایران فعالیت می‌کند. هر وقت دانشگاه تهران را منحل کردیم، ارکستر هم تعطیل می‌شود. واقعاً حیف است، ما که در ایران ارکستر دیگری نداریم. فقط در نیویورک ۳۰۰ ارکستر سمفونیک وجود دارد، ما در کل ایران همین یکی را داریم و برای فرهنگ ما تعطیلی این ارکستر می‌تواند مضر باشد.

اینها درست است، اما به نظر نمی‌رسد ارکستر سمفونیک وضع چندان مطلوبی داشته باشد...

ارکستر سمفونیک تهران هنوز هم خیلی قوی است، هنوز هم می‌تواند کارهای مشهور و فاخر را بنوازد. زمانی که طالب شهیدی، رهبر ارکستر از تاجیکستان به ایران آمد، ارکستر را دید و قطعاتی را با ارکستر اجرا کرد، همه خوب کار کردند. همین طور در برنامه‌ای که با شهداد روحانی سال گذشته اجرا کردیم، این مسأله برای همه ثابت شد، اما ارکستر سمفونیک ما همین نیست که آن را ساعت ۹ روشن و ساعت ۱۲ خاموش کنیم. ممکن است در این میان دست یک نوازنده درد بگیرد. مادر فوتبال هم به این مسائل توجه می‌کنیم. در موسیقی هم عیناً همین مسأله وجود دارد. هر مسأله‌ای روال

همه ترجیح می‌دهند به جای فراهم کردن بساط دیکتاتوری، فضای دموکراتیک را به وجود بیاورند و اگر کسی توانست با ارکستر به نحو احسن کار کند و خوب به اجرا برود، آنوقت با او چند برنامه دیگر هم برگزار کند. چون به هر حال هر رهبری، رهبر توار مشخصی دارد و قطعات خاصی مدنظرش است و این رهبر توار روزی تمام می‌شود.

هربرت فون کارایان تنها رهبر مادام‌العمر ارکستر سمفونیک‌های دنیا بود که رهبری ارکستر برلین را به عهده داشت، اما این فرد، سراسر، ایده‌های نو و تازه بود و هر رهبری که بعد از او آمده، از ایده‌های قبلی او استفاده کرد. اگر رهبر ارکستر ثابت باشد، ناخودآگاه پس از مدتی در ورطه تکرار می‌افتد. مطمئن باشید آوردن رهبر میهمان ارکستر را سرزنده و شاداب می‌کند. زمانی ما می‌توانیم ارکستر را شاد و پرانرژی حفظ کنیم که در ارتباط با دیگران باشد و اجراهای مختلف در مکان‌های مختلف داشته باشد.

منظورم فقط سفرهای خارج از ایران نیست، در همین شهرهای خودمان هم باید بتوانیم برنامه داشته باشیم، نه اینکه در تالار وحدت مثل یک زندانی بمانیم.

♦ یاد سفر رومانی - بلغارستان و... افتادم. قرار بود که ارکستر را ببرند، چه شد؟

- فعلاً خبر خاصی نیست، قراری هم دیگر نیست، گاهی شنیده می‌شود که شاید باز هم سفری در کار باشد اما... در هر حال حاضر وجود سفر و آشنایی با کارهای دیگران قطعاً برای ارکستر می‌تواند مفید واقع شود و این افسردگی را از بین ببرد.

♦ در حال حاضر ارکستر افسرده است؟

- مدت‌هاست که افسرده است، چون روش خوبی را با آن در پیش نگرفته‌اند، یکسری قطعات مشخص را هر روز صبح می‌زنیم و منتظر اجرای ماییم و در آنجا یک عده مشخص می‌آیند و می‌شنوند و می‌روند، حرکت وجود ندارد. به راحتی می‌شد این شوز و نشاط را با برگزاری چندسفر داخلی در دل ارکستر ایجاد کرد. اما به شرطی که برنامه ریزی درستی وجود داشته باشد.

♦ فکر می‌کنید با یک سفر، بشود مشکلات ارکستر را حل کرد؟

- ما ۲۹ سال است که فقط و فقط رنگ تالار وحدت را دیده‌ایم و این خستگی، طبیعی است. ایران دو ارکستر بزرگ بیشتر ندارد، باید در تهیه امکانات برای آنها تلاش کند. اما آسانسور تالار را هم درست نمی‌کنند. یعنی نه تنها پلکان رشد و پیشرفت را فراهم نمی‌کنند، بلکه با برخوردهایی که با نوازندگان صورت می‌گیرد، همان انرژی باقیمانده هم گرفته می‌شود.

جهانی دارد، ارکستر نمی‌تواند بیشتر از یک حد مناسب، قطعه بزند. حتی در اداره‌ها هم، یک کارمند از اول تا آخر ساعت کاری، یکسره کار نمی‌کند. این موضوعات در بخش هنر، مهم‌تر هم می‌شود، چون باید بر خوردها ظریف‌تر باشد. در جایی گفته می‌شود که شما پاره وقت هستید و باید حقوق یک کارمند پاره وقت را دریافت کنید، این موضوع اصلاً معنا ندارد. ارکستر شب‌ها تا ساعت ۱۱:۳۰ کنسرت اجرا می‌کند. ممکن است برنامه‌اش ۱۵ شب طول بکشد. در همه جای دنیا، ارکستر سمفونیک یک شب به صحنه می‌رود نه چهار شب، مطمئن باشید زمانی که همه چیز سر جای خودش باشد، ارکستر هم بهتر اجرا می‌کند، وقتی که ارکستر ناراحت است، نگران است و حرف نوازنده را کسی گوش نداده است، حضور می‌تواند آن را اجرا کند. ارکستر سمفونیک تهران، هرگز یک ارکستر معمولی نبوده است، در همه میادین و محافل و حتی در تمام جبهه‌ها از کردستان تا فاو حضور داشته است. دو روز بعد از شیمیایی کردن حلبچه در خود حلبچه، حضور یافته، در میادین اصلی، قطعه نواخته و در روزهای انقلاب،

سرودهای انقلابی را اجرا کرده است؛ یعنی همیشه سعی کرده است؛ که خودش را نشان بدهد. حالا حق این ارکستر نیست که از تلویزیون نشان داده شود تا جوانان این مرز و بوم با آن آشنا شوند؟

♦ در حال حاضر حقوق نوازندگان ارکستر چقدر است؟

- بعضی از نوازنده‌ها ۵۰ هزار تومان و بعضی‌ها که سابقه طولانی تری دارند، نهایتاً ۱۶۰ یا ۱۷۰ هزار تومان، دریافت می‌کنند. ما هرگز با این حقوق زندگی نمی‌کنیم، اجاره خانه ما سه برابر این حقوق است. از راه تحقیق، تألیف و تدریس زندگی را می‌گذرانیم. دلمان هم نمی‌خواهد که ارکستر سمفونیک تهران تعطیل شود، اما ارکستر هم باید با ما راه بیاید، همه می‌دانند که یک نوازنده باید غروب ساز بزند، اما حتی به این موضوع هم توجه نشده است.

♦ نظرتان در مورد آوردن رهبر میهمان چیست؟

- من بسیار موافق این موضوع هستم، اصولاً بودن رهبر ثابت برای ارکستر چیز عجیب و غریبی است. در دنیا هم این مسأله معمول نیست که یک رهبر ثابت باشد و همه برنامه‌هایشان را با همان یک نفر اجرا کنند و